

Nog steeds een valse start

De Nationale ombudsman bracht in 2018 het rapport 'Een valse start' uit waarin aandacht wordt gevraagd voor de problemen waar inburgeraars tegenaan lopen. Inmiddels wordt gewerkt aan een nieuwe inburgeringswet. Het nieuwe inburgeringsstelsel lijkt toekomstige inburgeraars een aanpak te bieden die meer op de persoon is gericht. Daarnaast hoeven inburgeraars onder het nieuwe stelsel geen lening meer af te sluiten en ligt de verantwoordelijkheid voor een geslaagde inburgering niet langer alleen bij de inburgeraar. De huidige groep inburgeraars valt, zoals het er nu uitziet, niet onder dit nieuwe stelsel. Mijn oproep in 'Een valse start' om een persoonsgerichte aanpak te bieden aan de huidige groep inburgeraars is daarom nog steeds actueel. Dit blijkt uit recente gesprekken die ik voerde met inburgeraars. Hieronder wordt – aan de hand van die persoonlijke verhalen – een beeld geschetst van de knelpunten die de huidige groep inburgeraars nog steeds ervaart.

Adil¹ is tweeënhalf jaar geleden met zijn gezin uit Irak naar Nederland gekomen. Hij is een optimist en een doorzetter, maar ondervindt veel problemen in zijn nieuwe land.

'Laat de inburgering door de overheid regelen, niet door commerciële scholen.'

'Ik weet zeker dat ik mijn inburgeringsexamen op tijd haal. Ik ben al geslaagd voor lezen, schrijven en luisteren, en binnenkort doe ik spreekexamen. Maar dat succes is niet te danken aan de taalschool. In twee jaar heb ik daar niets geleerd. Gelukkig heb ik een baantje in een restaurant gevonden. Dat is geweldig: we mogen daar alleen Nederlands praten, geen Engels of Arabisch. Binnen vier weken bereikte ik daar meer dan in twee jaar op de taalschool. Een vriend van mij is een hoogopgeleide statushouder. Hij heeft me geholpen met lezen en schrijven, en ik heb veel zelfstudie gedaan.

Op de taalschool zitten alle leeftijden, nationaliteiten en niveaus door elkaar. Dat werkt niet. Ik heb mijn kritiek wel geuit, maar de school doet er niets mee. Ik krijg de indruk dat alles om geld draait. Volle klassen lijken belangrijker dan de resultaten van cursisten. Ik ben verbaasd dat de overheid dit zo heeft geregeld; inburgeraars worden de dupe van commerciële scholen.

De inburgering voelt onrechtvaardig. Ik doe ontzettend mijn best om een netwerk op te bouwen, maar dat is niet wederzijds. Nederlandse mensen in mijn omgeving staan niet open voor contact. Ook worden van mij allerlei dingen verwacht die ik niet weet. Iedereen die hier als vluchteling komt, is getraumatiseerd. En daar komen dan allerlei problemen bij. Ik woon met mijn gezin in een oud, niet-geïsoleerd huis met alleen een kachel in de woonkamer. In de winter zitten we dus met z'n vijven in de woonkamer en heeft niemand een eigen plek om te studeren. Ook slapen we dan met z'n allen in de woonkamer. Mijn vrouw heeft kanker, mijn dochter werd op school aangevallen met een mes, mijn kind van 10 maakte per ongeluk een kras op een auto toen hij wilde leren fietsen en daarvoor waren we niet verzekerd, de energieleverancier en de woningcorporatie sturen facturen die niet kloppen, waardoor ik meer dan 10.000 euro moet betalen. Ik weet niet waarom en word van het kastje naar de muur gestuurd. Ik heb bij allerlei instanties aangeklopt, maar zij konden me niet helpen. Pas nu ik contact heb met de gemeentelijke organisatie die hulp geeft aan inburgeraars krijg ik echt hulp. Ik ben trots op mezelf, omdat ik ondanks al deze problemen toch kan leren.

Vluchtelingen die nu aankomen in Nederland, zou ik willen adviseren: zet geen stap alleen. Moet je een contract tekenen? Leg het eerst voor aan VluchtelingenWerk of het Juridisch Loket, want je kunt er niet op vertrouwen dat het goed is. Mijn vrouw ging bijvoorbeeld een proefles doen bij een taalschool en ze stopte. Na een week kregen we een factuur voor 1200 euro. Ik weet niet waarom we moeten betalen. Ze maken misbruik van je onwetendheid. De minister zou ik willen vragen om de inburgering door de overheid te laten regelen en niet door commerciële scholen. Ook zou het beter zijn om de inburgering direct al bij het COA te laten beginnen, want nu gaat er te veel tijd verloren.'

Bisrat² is met zijn vrouw en twee jongste kinderen vanuit Eritrea naar Nederland gekomen. Hij is actief als vrijwilliger en wil graag aan het werk in de transportsector.

'Een lening van 10.000 euro levert voortdurend stress op.'

'Eind 2017 ben ik in Nederland aangekomen en na zes maanden in een AZC kreeg ik met mijn gezin een woning. Mijn dochter woonde al twee jaar daar in de buurt, daardoor voelde het hier meteen als thuis. VluchtelingenWerk Nederland en een organisatie van de gemeente waren er ook direct om ons te helpen. Na een maand zijn mijn vrouw en ik met taallessen begonnen op een taalschool, maar de eerste acht maanden waren zwaar. We hadden geen taalcoach, geen laptop, we konden thuis niet oefenen, want er was niemand om Nederlands mee te spreken. Bovendien heb ik in Eritrea niet veel opleiding gehad en had ik geen computervaardigheden. Dan is drie jaar om in te burgeren eigenlijk best kort!

Als ik bekijk waar ik aan het begin stond en waar ik nu sta, zie ik dat ik wel op de goede weg ben. Ik wil me graag ontwikkelen en heb zelf een heleboel dingen uitgezocht. Zo heb ik op eigen initiatief vrijwilligerswerk gezocht, waardoor ik de taal kan oefenen met Nederlanders, en volg ik extra taalcursussen van de gemeente. Ik ben altijd heel actief. Wel maak ik me zorgen over de vertraging die ik door de coronacrisis oloop. De lening van 10.000 euro voor de inburgering levert voortdurend stress op, want wat als ik niet op tijd slaag voor het inburgeringsexamen? Daar kan ik alleen maar aan denken en dat werkt niet stimulerend.

Ik heb 25 jaar als vrachtwagenchauffeur gewerkt. Dat zou ik hier ook het liefst doen, maar daarvoor is taalniveau B1 nodig en dat is een hoge drempel. Mijn werkconsulent gaat op zoek naar gelijksoortig werk voor mij. Ik moet dan wel een Nederlands rijbewijs halen. Ze gaat met haar manager mijn potentie bespreken, maar het is ook een kwestie van tijd en geld.

Als ik de minister tips zou mogen geven, dan zou ik zeggen: besef dat een nieuwkomer altijd nieuw is, dus geef mensen de ruimte om te wennen. Heb oog voor culturele verschillen en maak maatwerk mogelijk. Verlang niet van iedereen hetzelfde niveau. Een reiskostenvergoeding voor taallessen zou ook goed zijn, want dan heb je meer keuzevrijheid en kun je ook intensievere lessen volgen als die in jouw woonplaats niet worden aangeboden.'

Rafiq³ is vijf jaar geleden met zijn gezin vanuit Syrië naar Nederland gekomen. Doordat hij analfabeet is en zijn schooltijden aan die van zijn kinderen moet aanpassen, is de inburgeringstermijn te kort voor hem.

'Het zou veel fijner zijn als er per gemeente één erkende school was.'

'Toen we vanuit het asielzoekerscentrum in een gemeente kwamen wonen, heb ik een goede taalschool gevonden, maar die was een beetje ver weg. Mijn vrouw werd zwanger en ik moest onze kinderen naar school brengen en weer ophalen. Daardoor kon ik niet meer naar die fijne taalschool. De taalschool van VluchtelingenWerk liet zich ook niet combineren met de schooltijden van de kinderen. Ik vond het moeilijk om een andere school te kiezen, want welke school is goed?'

² Niet zijn echte naam.

³ Niet zijn echte naam.

Het zou veel fijner zijn als er per gemeente één erkende school was. Uiteindelijk hebben we via een gemeentelijke organisatie die inburgeraars helpt een school gevonden.

Mijn vrouw had een moeilijke zwangerschap en is toen tijdelijk gestopt met de lessen. De baby heeft bronchitis, waardoor mijn vrouw slecht slaapt en zich niet goed kan concentreren. We hebben voor haar daarom uitstel van de inburgering aangevraagd, maar die aanvraag is afgewezen. Nu maakt ze plichtmatig haar toetsen, zonder de hoop om te kunnen slagen. Als je het vier keer probeert en zakt, kom je in aanmerking voor vrijstelling van het inburgeringsexamen en dat is het belangrijkste.

Zelf ben ik analfabeet en door alle problemen heb ik ook vertraging opgelopen. Ik kom nog niet aan de verplichte 600 uur, daarom heb ik me in aanvulling op de gewone taalschool ingeschreven bij een avondschool. Maar nu blijkt dat ik die uren van DUO niet bij elkaar mag optellen. Dat was me niet uitgelegd. Mijn budget is op, terwijl ik nog 111 uur les moet volgen, en ik overschrijd de inburgeringstermijn. Er wordt nu bekeken of de gemeente nog iets voor me kan doen. Verschillende instanties interpreteren de regels verschillend; het is heel verwarrend.

Wat ik zou willen van de overheid, is verlenging van de inburgeringstermijn voor de huidige groep inburgeraars, eenduidige regels en één centraal orgaan waar je met vragen terecht kunt. Ik zou minder geldzorgen, minder keuzemogelijkheden en meer duidelijkheid willen.'

Semret⁴ kwam op haar 19e uit Eritrea naar Nederland en is inmiddels moeder geworden.

'Ik zou graag intensiever les krijgen, dan krijg ik de taal sneller onder de knie.'

'Eind 2017 ben ik aangekomen in Nederland. Eerst heb ik een halfjaar in een AZC doorgebracht. In juni 2018 kreeg ik een verblijfsstatus en verhuisde ik naar een gemeente. Daar kon ik een goede start maken, doordat mijn familie hier al woonde. Ook kreeg ik veel hulp van VluchtelingenWerk Nederland en van een organisatie van de gemeente die nieuwkomers helpt bij inburgeren. Ik heb een coach gekregen die zelf ook uit Eritrea komt en die het hele inburgeringsproces heeft doorlopen. Daardoor weet ik precies wat mijn verantwoordelijkheid is. Als ik mijn inburgeringsexamen niet haal, kan ik niet verder in dit land.

Mijn contactpersoon bij VluchtelingenWerk heeft me geholpen om een lening af te sluiten en een taalschool te zoeken. Ook heb ik samen met gemeentelijke organisaties die inburgeraars helpen een routeplan gemaakt voor mijn toekomst in Nederland. Ik wil graag in de zorg werken. We hebben besproken welke opleiding ik daarvoor moet doen. Maar eerst moet ik de taal leren. Dat valt niet mee. De eerste drie maanden op de taalschool voelde ik me als iemand die doof is: ik kon niet goed communiceren met de docent. Wat ik ook erg lastig vind, is het wisselen van docenten. Als je naar een ander niveau gaat, krijg je een nieuwe docent. Ik heb iemand nodig die me begrijpt, want ik heb een andere achtergrond, een ander onderwijsniveau en dat botst. Ik heb acht maanden les gehad op de taalschool. Nu ben ik een tijdje gestopt, omdat ik moeder ben geworden. Dat heb ik doorgegeven aan DUO. Daar zeggen ze dat ik nog genoeg tijd heb om mijn inburgeringsexamen te halen, en als het nodig is krijg ik vier maanden uitstel.

Het liefst zou ik intensiever les krijgen. Dan kan ik me beter concentreren en de taal sneller onder de knie krijgen. In de gemeente waar ik woon zijn helaas geen scholen die intensievere cursussen aanbieden. In een naastliggende gemeente wel, maar de reiskosten die je daarvoor moet maken, krijg je niet vergoed. Het frustriert me dat ik altijd van andere mensen afhankelijk ben, doordat ik de taal nog niet beheers.'